Παιδί με 2 Γονείς Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
A Child Needs 2 Parents AMKE
www.achildneeds2parents.gr

ΑΦΜ : 997038180
ΔΟΥ : Νίκαιας
ΓΕΜΗ : 163404007000

Πειραιάς, 24/11/2026

ΑΝΑΦΟΡΑ

Σχετικά με την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών στις διαδικασίες οικογενειακής δικαιοσύνης στην Ελλάδα και την έλλειψη συστηματικών μηχανισμών παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Προς: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Επιτροπή Αναφορών (PETI)

Κοινοποίηση: Υπουργείο Δικαιοσύνης

Υποβάλλων φορέας: Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Παιδί με 2 Γονείς», Ελλάδα

1. Σχετικά με τον υποβάλλοντα φορέα

Η Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Παιδί με 2 Γονείς» είναι ελληνικός μη κερδοσκοπικός φορέας της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιείται στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και της οικογενειακής ζωής, στην προώθηση της ουσιαστικής συμμετοχής αμφοτέρων των γονέων στην ανατροφή των παιδιών τους μετά τη διάσπαση της συμβίωσης των γονέων τους, και στη βελτίωση των θεσμών οικογενειακής δικαιοσύνης σύμφωνα με το ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού και την εθνική νομοθεσία.

Το αντικείμενο της παρούσας αφορά άμεσα τον καταστατικό και θεσμικό σκοπό του φορέα, καθώς συνδέεται με την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και την αξιολόγηση της πρακτικής λειτουργίας της οικογενειακής δικαιοσύνης στην Ελλάδα.

Ο φορέας έχει αναπτύξει πολυετή θεσμική δραστηριότητα ενώπιον εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών φορέων σχετικά με την εφαρμογή του οικογενειακού δικαίου, την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού μετά τον γονικό χωρισμό, τη συλλογή δικαστικών δεδομένων, την ανάγκη εξειδικευμένων δομών οικογενειακής δικαιοσύνης και την αποτελεσματική εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων.

2. Εκτελεστική σύνοψη

Η παρούσα αναφορά αφορά τις συνθήκες υπό τις οποίες εφαρμόζονται και μπορούν να αξιολογούνται στην πράξη οι εγγυήσεις προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών στις διαδικασίες οικογενειακής δικαιοσύνης στην Ελλάδα μετά τον γονικό χωρισμό, ανεξαρτήτως της νομικής μορφής στη συμβίωση μεταξύ των γονέων.

Παρά τη νομοθετική μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε με τον N. 4800/2021 (νόμος που μεταρρύθμισε τις σχετιζόμενες με τις σχέσεις γονέων και τέκνων μετά την λύση του γάμου διατάξεις του ελληνικού Αστικού Κώδικα) και παρά τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς δεσμεύσεις για παιδοκεντρική δικαιοσύνη, υφίσταται σήμερα σημαντικό κενό αξιολόγησης και στάθμισης των δεδομένων ως προς την πραγματική εφαρμογή των σχετικών διατάξεων και προστασίας των οικείων δικαιωμάτων.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης αναγνώρισε επίσημα, με το υπ' αρ. 238/14.10.2026 έγγραφό του, ότι δεν είναι σήμερα εφικτή η συγκεντρωτική και διακριτή εξαγωγή κρίσιμων στοιχείων για την εφαρμογή των διατάξεων του οικογενειακού δικαίου, ενώ συνομολογεί πως για την περίοδο 2021–2026 έχουν εκδοθεί 73.582 δικαστικές αποφάσεις που σχετίζονται με ζητήματα αμιγώς οικογενειακών διαφορών (δίχως να δίνεται κάποια περαιτέρω διευκρίνιση σχετικά με την βαθμό δικαιοδοσίας, την διαδικασία, τα αιτήματα κλπ). Το έλλειμμα αυτό δεν αποτελεί απλώς στατιστικό ζήτημα, αλλά περιορίζει τη δυνατότητα αντικειμενικής αξιολόγησης κρίσιμων παραμέτρων της οικογενειακής δικαιοσύνης, όπως η διάρκεια των διαδικασιών, η πρακτική εφαρμογή των αποφάσεων, η ακρόαση του παιδιού και η διαθέσιμη θεσμική και διεπιστημονική υποστήριξη, ιδίως ενόψει της εξαγγελθείσας αξιολόγησης του Ν. 4800/2021.

Η αναφορά ζητεί, συνεπώς, ευρωπαϊκή θεσμική εξέταση όχι του περιεχομένου της εθνικής νομοθεσίας ή του ουσιαστικού οικογενειακού δικαίου, αλλά της πρακτικής αποτελεσματικότητας και της δυνατότητας αντικειμενικής αξιολόγησης της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών, στα πεδία που εμπίπτουν στις δραστηριότητες και στο εφαρμοστέο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ανυπαρξία ουσιαστικών και μετρήσιμων στοιχείων που αφορούν στην εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου, στερεί την Πολιτεία από την δυνατότητα για ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις και διορθωτικές αλλαγές που θα συντείνουν στην προστασία των ως άνω δικαιωμάτων.

3. Παραδεκτό και ευρωπαϊκή διάσταση της αναφοράς

Η παρούσα αναφορά υποβάλλεται δυνάμει του άρθρου 227 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 44 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το δικαίωμα αναφοράς παρέχεται, μεταξύ άλλων, σε νομικά πρόσωπα με καταστατική έδρα σε κράτος μέλος, ενώ το αντικείμενο της αναφοράς πρέπει να αφορά πεδίο δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να αφορά άμεσα τον αναφέροντα.

Η αναφορά δεν υποστηρίζει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει γενική αρμοδιότητα να καθορίζει το ουσιαστικό οικογενειακό δίκαιο ή την οργάνωση των εθνικών δικαστηρίων. Αντιθέτως, θέτει ζητήματα που συνδέονται ιδίως με:

- την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού στο πλαίσιο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης,
- την αποτελεσματική δικαστική προστασία,
- τις ενωσιακές διαδικασίες δικαστικής συνεργασίας σε θέματα γονικής μέριμνας,
- την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε διασυνοριακές οικογενειακές υποθέσεις,
- την ποιότητα και αποτελεσματικότητα των συστημάτων δικαιοσύνης,
- τη δυνατότητα παραγωγής αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων,
- και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα του παιδιού και τη φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη.

Η ευρωπαϊκή διάσταση της αναφοράς θεμελιώνεται στην ανάγκη πρακτικής αποτελεσματικότητας των εφαρμοστέων ενωσιακών εγγυήσεων και αντικειμενικής αξιολόγησής τους βάσει επαρκών και συγκρίσιμων δεδομένων. Η σύνδεση αυτή είναι ιδίως άμεση στις διασυνοριακές υποθέσεις γονικής μέριμνας που εμπίπτουν στον Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1111 (Brussels IIb), όπου η αποτελεσματική εφαρμογή των εγγυήσεων που προβλέπει το δίκαιο της Ένωσης προϋποθέτει λειτουργικές διαδικασίες αναγνώρισης και εκτέλεσης των σχετικών αποφάσεων και ουσιαστική διασφάλιση του δικαιώματος του παιδιού να εκφράζει τη γνώμη του. Υπό την έννοια αυτή, τα ζητήματα που τίθενται αφορούν συγκεκριμένα πεδία δραστηριότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το άρθρο 227 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δικαιολογούν την εξέτασή τους από την Επιτροπή Αναφορών.

4. Ευρωπαϊκό νομικό και θεσμικό πλαίσιο

Κεντρικό σημείο αναφοράς αποτελεί το άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με το οποίο τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους, μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους, η γνώμη τους λαμβάνεται υπόψη ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους και, σε όλες τις πράξεις που τα αφορούν, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού πρέπει να αποτελεί πρωταρχική μέριμνα.

Με το άρθρο 24, του ίδιου ως άνω Χάρτη, συνδέονται, εντός του πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, και άλλες εγγυήσεις αυτού. Το άρθρο 7, που κατοχυρώνει τον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, αφορά την προστασία των οικογενειακών δεσμών. Το άρθρο 21 απαγορεύει τις διακρίσεις και επιβάλλει, στο πεδίο εφαρμογής του ενωσιακού δικαίου, ίση προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Το άρθρο 47 κατοχυρώνει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, στοιχείο ιδιαίτερα σημαντικό στις υποθέσεις που αφορούν παιδιά, όπου η υπέρμετρη διάρκεια μιας διαδικασίας ή η αναποτελεσματικότητα της εκτέλεσης μπορεί να καταστήσει την παρεχόμενη προστασία πρακτικά άνευ αποτελέσματος.

Στο ίδιο πλαίσιο, ιδιαίτερη σημασία έχει η Σύσταση CM/Rec(2025)4 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού στις διαδικασίες γονικού χωρισμού. Η Σύσταση συγκεντρώνει σύγχρονες ευρωπαϊκές κατευθύνσεις ως προς την ουσιαστική και διαδικαστική προστασία των παιδιών στις σχετικές διαδικασίες, περιλαμβανομένων της πρωταρχικής συνεκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, του δικαιώματος ενημέρωσης και ακρόασης και της ανάγκης έγκαιρης διεξαγωγής των διαδικασιών. Παρότι δεν αποτελεί πράξη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνιστά ιδιαίτερα πρόσφατο ευρωπαϊκό σημείο αναφοράς για την αξιολόγηση του κατά πόσον οι διαδικασίες γονικού χωρισμού παρέχουν στην πράξη αποτελεσματική και φιλική προς το παιδί προστασία.

Ιδιαίτερη σημασία για τις διασυνοριακές οικογενειακές διαφορές έχει ο Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1111 (Brussels IIb), ο οποίος αφορά, μεταξύ άλλων, τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε διαφορές γονικής μέριμνας και περιλαμβάνει ειδικές εγγυήσεις που συνδέονται με το δικαίωμα του παιδιού να εκφράζει τη γνώμη του. Η δυνατότητα αξιολόγησης της πρακτικής λειτουργίας των εγγυήσεων αυτών προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, επαρκή γνώση για τη διάρκεια των διαδικασιών, την εφαρμογή των αποφάσεων και την πρακτική άσκηση του δικαιώματος του παιδιού να εκφράζει τη γνώμη του.

Υπό το πρίσμα αυτό, όπου εφαρμόζεται το δίκαιο της Ένωσης, η αποτελεσματικότητα της οικογενειακής δικαιοσύνης δεν εξαντλείται στην ύπαρξη νομοθετικών κανόνων, αλλά προϋποθέτει έγκαιρη και ουσιαστική προστασία, πρωταρχική συνεκτίμηση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού και πρακτική διασφάλιση των σχετικών διαδικαστικών εγγυήσεων.

5. Η ανάγκη αξιολόγησης της εφαρμογής του εθνικού Ν. 4800/2021

Ο Ν. 4800/2021 τροποποίησε σημαντικές διατάξεις του ελληνικού Αστικού Κώδικα που αφορούν τις σχέσεις γονέων και τέκνων, μετά την λύση του γάμου των πρώτων ή/και ανεξαρτήτως της ύπαρξης νομικού δεσμού μεταξύ τους. Μεταξύ άλλων, το άρθρο 1511 ΑΚ συνδέει το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού με την ουσιαστική συμμετοχή αμφοτέρων των γονέων στην ανατροφή και φροντίδα και την αποτροπή διάρρηξης των σχέσεων του παιδιού με καθέναν από αυτούς, ενώ το άρθρο 1513 ΑΚ ρυθμίζει την άσκηση της γονικής μέριμνας μετά τη διάσταση ή το διαζύγιο.

Η μεταρρύθμιση αυτή, καθιερώνοντας με τον πλέον σαφή τρόπο στο επίκεντρο των διατάξεων την προστασία του (βέλτιστου) συμφέροντος του ανήλικου τέκνου, καθιστά ιδιαίτερα σημαντική την ύπαρξη αξιόπιστων στοιχείων για τον τρόπο με τον οποίο το νέο πλαίσιο εφαρμόζεται στην πράξη και για τα αποτελέσματά του στις οικογενειακές διαδικασίες που αφορούν παιδιά. Η ανάγκη αυτή συνδέεται και με το εθνικό πλαίσιο καλής νομοθέτησης και αξιολόγησης των ρυθμίσεων του Ν. 4622/2019, ώστε η αποτίμηση μιας σημαντικής νομοθετικής μεταρρύθμισης να στηρίζεται σε κατάλληλα στοιχεία για την πραγματική εφαρμογή της.

6. Το κενό δεδομένων και αξιολόγησης

Μετά από επανειλημμένες θεσμικές παρεμβάσεις της ΑΜΚΕ και κοινοβουλευτικό έλεγχο, η απάντηση του Υπουργείου Δικαιοσύνης της 14ης Οκτωβρίου 2026 προσέδωσε νέα, αντικειμενική διάσταση στο ζήτημα. Το Υπουργείο αναγνώρισε ότι η συλλογή και δημοσιοποίηση συγκεντρωτικών και διακριτών στοιχείων για αποφάσεις γονικής μέριμνας, καθημερινής φροντίδας και επικοινωνίας, ανά έτος και δικαστήριο, δεν είναι σήμερα εφικτή. Οι πληροφορίες υπάρχουν στο σώμα των αποφάσεων αλλά δεν καταγράφονται ως δομημένα πεδία.

Η παραδοχή αυτή έχει ιδιαίτερη θεσμική σημασία, καθώς η Πολιτεία διαθέτει στοιχεία για τον συνολικό όγκο της σχετικής δικαστηριακής ύλης, όχι όμως αντίστοιχη δομημένη και συγκεντρωτική εικόνα για τα ουσιαστικά αποτελέσματα των διαδικασιών, ιδίως ως προς:

- την έκβαση διαφορών γονικής μέριμνας,
- την κατανομή της καθημερινής φροντίδας,
- την πραγματική έκταση της επικοινωνίας,
- τη συμμετοχή και ακρόαση των παιδιών,
- τη χρήση διεπιστημονικών αξιολογήσεων,
- και την αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών αποφάσεων.

Η κατάσταση αυτή δημιουργεί ουσιώδες κενό γνώσης, αξιολόγησης και λογοδοσίας και δυσχεραίνει την εξαγγελθείσα αξιολόγηση του Ν. 4800/2021, ιδίως ως προς τη διάκριση μεταξύ προβλημάτων του νομοθετικού πλαισίου και προβλημάτων που συνδέονται με τη δικαστηριακή εφαρμογή ή τη θεσμική υποστήριξή του. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται συστηματική συλλογή και περιοδική δημοσιοποίηση πλήρως ανωνυμοποιημένων και συγκρίσιμων δεικτών οικογενειακής δικαιοσύνης, ώστε η εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου να μπορεί να αξιολογείται αντικειμενικά και διαφανώς πριν από την εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς την ανάγκη περαιτέρω ουσιαστικών νομοθετικών μεταβολών.

7. Νομολογιακές και εμπειρικές ενδείξεις επαναλαμβανόμενων λειτουργικών προβλημάτων

Η έλλειψη επίσημων συγκεντρωτικών δεδομένων δεν σημαίνει ότι απουσιάζουν νομολογιακές και εμπειρικές ενδείξεις που δικαιολογούν συστηματική διερεύνηση. Η μελέτη τεκμηρίωσης της ΑΜΚΕ «Παιδί με 2 Γονείς» «ΕΔΔΑ και προστασία οικογενειακής ζωής» εξετάζει τη σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ και αναδεικνύει ως σταθερές αρχές ότι η προστασία της οικογενειακής ζωής πρέπει να είναι πρακτική και έγκαιρη, ότι οι δικαστικές αποφάσεις πρέπει να εφαρμόζονται αποτελεσματικά και ότι, στις υποθέσεις που αφορούν παιδιά, η πάροδος του χρόνου μπορεί να δημιουργήσει μη αναστρέψιμα τετελεσμένα. Παράλληλα, υπογραμμίζει τη σημασία της ουσιαστικής ακρόασης του παιδιού, της εξατομικευμένης αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντός του, της επαρκούς διεπιστημονικής υποστήριξης και των διαδικαστικών εγγυήσεων.

Εστιάζοντας ειδικότερα στις ελληνικές υποθέσεις, η μελέτη εντοπίζει, σε υποθέσεις που εκτείνονται σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δύο δεκαετιών, επανεμφανιζόμενα ζητήματα σχετικά με τη διάρκεια των διαδικασιών, την ανεπαρκή ή καθυστερημένη εκτέλεση αποφάσεων, την προστασία της επικοινωνίας και των οικογενειακών δεσμών, τις διαδικαστικές εγγυήσεις και την ολοκλήρωση ή εποπτεία πραγματογνωμοσυνών και αξιολογήσεων. Οι υποθέσεις δεν είναι ταυτόσημες και

περιλαμβάνουν τόσο αποφάσεις παραβίασης όσο και μη παραβίασης. Η χρονική επανάληψη και θεματική σύγκλιση των ζητημάτων αυτών δικαιολογούν, ωστόσο, τη διερεύνηση πιθανών επαναλαμβανόμενων λειτουργικών αδυναμιών.

Η νομολογιακή αυτή εικόνα συμπληρώνεται από τρεις διαφορετικές πηγές εμπειρικής τεκμηρίωσης: την πρωτογενή ανάλυση 431 αποφάσεων του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών από τον Θωμά-Χρήστο Ευσταθίου, η οποία καταγράφει ενδείξεις απόστασης μεταξύ της μεταρρύθμισης του Ν. 4800/2021 και της δικαστηριακής πρακτικής ως προς την κοινή ανατροφή, την έρευνα δικαστικών αποφάσεων οικογενειακών διαφορών του Πρωτοδικείου Πειραιώς της ΑΜΚΕ, η οποία αναδεικνύει περιορισμένη εφαρμογή της κοινής επιμέλειας και συχνό καθορισμό χρόνου επικοινωνίας κάτω από το νομοθετικό τεκμήριο, και τη μεταπτυχιακή εργασία της Βικτώριας Φριζή στο ΠΜΣ Ψυχιατροδικαστικής του ΕΚΠΑ, η οποία καταγράφει τις ψυχολογικές και νομικές εμπειρίες χωρισμένων γονέων μετά τον Ν. 4800/2021 και ζητήματα σχετικά με την εξειδίκευση των εμπλεκόμενων δικαστικών και ψυχοκοινωνικών λειτουργών.

Οι πηγές αυτές έχουν διαφορετική μεθοδολογία και περιορισμούς και δεν παρουσιάζονται ως πανελλαδικά αντιπροσωπευτική απόδειξη ούτε ως απόδειξη γενικευμένης παραβίασης. Η σύγκλισή τους, όμως, με τη νομολογία του ΕΔΔΑ και με το διαπιστωμένο έλλειμμα επίσημων δομημένων δεδομένων ενισχύει την ανάγκη για αντικειμενική, πανελλαδική και συστηματική αξιολόγηση της οικογενειακής δικαιοσύνης, ιδίως ως προς τη διάρκεια των διαδικασιών, την ακρόαση του παιδιού, τις διεπιστημονικές αξιολογήσεις και την πραγματική εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων.

8. Το δικαίωμα του παιδιού να ακούγεται

Το δικαίωμα συμμετοχής του παιδιού στις διαδικασίες που το αφορούν έχει έρεισμα όχι μόνο στο άρθρο 24 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στο άρθρο 12 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αλλά και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών, η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 2502/1997. Η Σύμβαση αποσκοπεί στην ενίσχυση των διαδικαστικών δικαιωμάτων των παιδιών και της συμμετοχής τους στις δικαστικές διαδικασίες που τα αφορούν, ιδίως στις οικογενειακές διαδικασίες σχετικά με την άσκηση γονικών ευθυνών.

Υπό το πρίσμα αυτό, για την αξιολόγηση της πρακτικής εφαρμογής του δικαιώματος του παιδιού να εκφράζει τη γνώμη του απαιτείται να μπορεί να αποτυπωθεί η συχνότητα και ο τρόπος ακρόασής του, η συνεκτίμηση της ηλικίας και της ωριμότητάς του, η συνδρομή κατάλληλα εκπαιδευμένων

επαγγελματιών και ο τρόπος με τον οποίο η γνώμη του συνεκτιμάται στη λήψη της απόφασης. Η πρακτική εφαρμογή του δικαιώματος ακρόασης θα πρέπει, συνεπώς, να αποτελεί αυτοτελή παράμετρο κάθε συστηματικής αξιολόγησης της οικογενειακής δικαιοσύνης.

9. Ταχύτητα και πραγματική αποτελεσματικότητα της δικαστικής προστασίας

Στις οικογενειακές υποθέσεις που αφορούν παιδιά, ο χρόνος αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της αποτελεσματικότητας της δικαστικής προστασίας. Η παρατεταμένη εκκρεμοδικία ή η καθυστερημένη εφαρμογή μιας απόφασης ενδέχεται να παγιώσει πραγματικές καταστάσεις και να επηρεάσει ουσιωδώς τη δυνατότητα διατήρησης ή αποκατάστασης της προσωπικής σχέσης του παιδιού με γονέα, ιδίως όταν ο χρόνος που έχει μεσολαβήσει δεν μπορεί να αναπληρωθεί εκ των υστέρων.

Η Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το Κράτος Δικαίου στην Ελλάδα του 2026 καταγράφει ότι οι καθυστερήσεις στην πολιτική δικαιοσύνη εξακολουθούν να αποτελούν σημαντική πρόκληση και επισημαίνει ζητήματα σχετικά με την εκτέλεση τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων. Οι οριζόντιες αυτές διαπιστώσεις αποκτούν ιδιαίτερη σημασία στις οικογενειακές διαφορές που αφορούν παιδιά, όπου η αποτελεσματική δικαστική προστασία προϋποθέτει όχι μόνο την έκδοση αλλά και την έγκαιρη εφαρμογή των αποφάσεων.

Κατά συνέπεια, η διάρκεια των διαδικασιών και η πραγματική εφαρμογή των αποφάσεων πρέπει να αξιολογούνται με διακριτούς και μετρήσιμους δείκτες, ώστε να μπορεί να διαπιστώνεται εάν η δικαστική προστασία των παιδιών είναι όχι μόνο τυπικά διαθέσιμη, αλλά και έγκαιρη και πρακτικά αποτελεσματική.

10. Ανάγκη εξειδικευμένης και διεπιστημονικής οικογενειακής δικαιοσύνης

Η αξιολόγηση της οικογενειακής δικαιοσύνης δεν μπορεί να περιορίζεται στη διάρκεια των διαδικασιών και στη συλλογή δεδομένων, αλλά πρέπει να περιλαμβάνει και τη διαθέσιμη θεσμική και διεπιστημονική υποστήριξη στις υποθέσεις που αφορούν παιδιά.

Η ανάγκη θεσμικής εξειδίκευσης της οικογενειακής δικαιοσύνης δεν αποτελεί νέο ζήτημα στην ελληνική έννομη τάξη. Ήδη ο Ν. 2447/1996 προέβλεψε ειδικά τμήματα οικογενειακού δικαίου και κοινωνικές υπηρεσίες στα Πρωτοδικεία, με σκοπό την υποστήριξη της απονομής οικογενειακής

δικαιοσύνης από εξειδικευμένους δικαστές και κατάλληλους επαγγελματίες. Η ύπαρξη ήδη από το 1996 ειδικής νομοθετικής πρόβλεψης για εξειδικευμένες δομές οικογενειακής δικαιοσύνης καθιστά αναγκαίο να αξιολογηθεί συστηματικά ο βαθμός πραγματικής εφαρμογής και λειτουργίας τους στην πράξη, καθώς και οι παράγοντες που επηρέασαν τον βαθμό εφαρμογής και ανάπτυξης των προβλεπόμενων θεσμικών και κοινωνικών υποστηρικτικών δομών.

Στο πλαίσιο μιας συνολικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας της οικογενειακής δικαιοσύνης, θα πρέπει συνεπώς να εξετάζεται όχι μόνο η διάρκεια και η έκβαση των διαδικασιών, αλλά και η πραγματική διαθεσιμότητα εξειδικευμένων δικαστικών δομών και κατάλληλης κοινωνικής, ψυχολογικής και λοιπής διεπιστημονικής υποστήριξης.

11. Αιτήματα προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Με βάση τα ανωτέρω, η ΑΜΚΕ «Παιδί με 2 Γονείς» ζητεί από την Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου:

1. Παραδεκτό και εξέταση - Να κηρύξει την παρούσα αναφορά παραδεκτή και να τη διατηρήσει ανοικτή έως ότου διερευνηθούν επαρκώς τα ζητήματα που αναδεικνύονται.

2. Διαβίβαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Να διαβιβάσει την αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή προς εξέταση και να ζητήσει, στο πλαίσιο της εξέτασής της, συγκεκριμένες πληροφορίες από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές σχετικά με:

α) Δεδομένα και αξιολόγηση: τη μεθοδολογία και τα δεδομένα στα οποία θα στηριχθεί η εξαγγελθείσα αξιολόγηση του Ν. 4800/2021, τους υφιστάμενους ή σχεδιαζόμενους δείκτες οικογενειακής δικαιοσύνης και το χρονοδιάγραμμα ανάπτυξης κατάλληλων δομημένων πεδίων στο JustStat/ΟΣΔΔΥ-ΠΠ.

β) Ταχύτητα και αποτελεσματική εφαρμογή: τη διάρκεια των οικογενειακών διαδικασιών που αφορούν παιδιά, τη λειτουργία της προσωρινής δικαστικής προστασίας και τον χρόνο και την αποτελεσματικότητα εφαρμογής των σχετικών αποφάσεων.

γ) Δικαιώματα του παιδιού και θεσμική υποστήριξη: την πρακτική εφαρμογή του δικαιώματος του παιδιού να εκφράζει τη γνώμη του και τις σχετικές διαδικαστικές εγγυήσεις, καθώς και τον βαθμό πραγματικής εφαρμογής των προβλεπόμενων εξειδικευμένων δομών οικογενειακής δικαιοσύνης και

κοινωνικής υποστήριξης, τη διαθεσιμότητα κατάλληλα εκπαιδευμένων επαγγελματιών και τη χρήση κοινωνικών, ψυχολογικών και λοιπών διεπιστημονικών αξιολογήσεων.

δ) Διαφάνεια και παρακολούθηση: τους υφιστάμενους ή σχεδιαζόμενους θεσμικούς μηχανισμούς για την περιοδική δημοσιοποίηση ανωνυμοποιημένων και συγκρίσιμων στοιχείων και δεικτών, καθώς και το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους, ώστε να καθίσταται δυνατή η διαχρονική και αντικειμενική αξιολόγηση της λειτουργίας της οικογενειακής δικαιοσύνης.

3. Τεκμηριωμένη αξιολόγηση πριν από περαιτέρω ουσιαστικές νομοθετικές μεταβολές - Να ενθαρρύνει τις αρμόδιες ελληνικές αρχές, στο πλαίσιο της εξαγγελθείσας αξιολόγησης του Ν. 4800/2021 και πριν από τυχόν περαιτέρω ουσιαστικές μεταβολές του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, να αξιοποιήσουν διαφανή, επιστημονικά αξιόπιστα και κατά το δυνατόν αντιπροσωπευτικά στοιχεία για την πραγματική εφαρμογή του, με σαφή διάκριση μεταξύ προβλημάτων που ανάγονται στον κανόνα δικαίου και προβλημάτων που συνδέονται με τη δικαστηριακή εφαρμογή, τη διάρκεια των διαδικασιών, την εκτέλεση των αποφάσεων ή τη θεσμική και διεπιστημονική υποστήριξη.

4. Ευρωπαϊκοί δείκτες οικογενειακής δικαιοσύνης και φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης - Να εξετάσει, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους αρμόδιους ευρωπαϊκούς φορείς, κατά πόσον οι υφιστάμενοι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί παρακολούθησης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης μπορούν να ενισχυθούν με συγκρίσιμους και ανωνυμοποιημένους δείκτες που να αποτυπώνουν αποτελεσματικότερα τη θέση των παιδιών στις οικογενειακές διαδικασίες, ιδίως ως προς τη διάρκεια, την ακρόαση του παιδιού και την πρακτική αποτελεσματικότητα των αποφάσεων.

5. Συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και της επιστημονικής κοινότητας - Να ενθαρρύνει τη διαφανή συμμετοχή ανεξάρτητων αρχών, ακαδημαϊκών και επιστημονικών φορέων, ειδικών στα δικαιώματα και την ψυχική υγεία του παιδιού και οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στην αξιολόγηση της λειτουργίας της οικογενειακής δικαιοσύνης και των σχετικών νομοθετικών μεταρρυθμίσεων.

12. Συμπέρασμα

Η παρούσα αναφορά δεν ζητεί την υποκατάσταση των εθνικών Αρχών στην εφαρμογή του οικογενειακού δικαίου ούτε την επανεξέταση επιμέρους δικαστικών αποφάσεων. Ζητεί να εξεταστεί

εάν, στα πεδία που συνδέονται με το δίκαιο και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υφίστανται επαρκείς μηχανισμοί ώστε η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών στις οικογενειακές διαδικασίες να είναι έγκαιρη, πρακτικά αποτελεσματική και αντικειμενικά αξιολογήσιμη. Για τον λόγο αυτό ζητούμε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να αξιοποιήσει, εντός των αρμοδιοτήτων του, τα διαθέσιμα μέσα κοινοβουλευτικού και θεσμικού ελέγχου.

Η ΑΜΚΕ «Παιδί με 2 Γονείς» παραμένει στη διάθεση της Επιτροπής Αναφορών και των αρμόδιων θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παροχή κάθε πρόσθετης πληροφορίας, διευκρίνισης ή τεκμηρίωσης που θα μπορούσε να συμβάλει στην περαιτέρω εξέταση των ζητημάτων που αναδεικνύονται με την παρούσα αναφορά.

Με εκτίμηση,

Για το Διοικητικό Συμβούλιο της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρείας «Παιδί με 2 Γονείς»

Γιάννης Ζαχαράτος, Πρόεδρος

0030 6977985471

https://www.achildneeds2parents.gr/

ΣΧΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ

Α. Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δικαίωμα αναφοράς

1. Άρθρο 227 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως άρθρα 7, 21, 24, 44 και 47.

3. Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας και τη διεθνή απαγωγή παιδιών, Brussels IIb.

4. Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

5. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Έκθεση του 2026 για το Κράτος Δικαίου, Κεφάλαιο για την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ελλάδα.

6. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, EU Justice 2024 Scoreboard, COM(2024) 950 final.

7. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, EU Justice 2025 Scoreboard, COM(2025) 375 final.

Β. Διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο προστασίας του παιδιού

8. Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ιδίως άρθρα 3, 5, 9, 12 και 18.

9. Ν. 2101/1992 (ΦΕΚ Α΄ 192/2.12.1992), κύρωση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

10. Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, καταληκτικές παρατηρήσεις για την Ελλάδα, CRC/C/GRC/CO/4-6, 28 Ιουνίου 2022.

11. Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, Σύσταση CM/Rec(2025)4 προς τα κράτη μέλη σχετικά με την προστασία των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού σε διαδικασίες γονικού χωρισμού.

12. Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, Κατευθυντήριες γραμμές για μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, 2010.

13. N. 2502/1997 (ΦΕΚ Α΄ 103/28.5.1997), κύρωση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών.

Γ. Ελληνικό οικογενειακό δίκαιο και θεσμικές δομές

14. N. 4800/2021 (ΦΕΚ Α΄ 81/21.5.2021), «Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων, άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου και λοιπές επείγουσες διατάξεις», ιδίως οι τροποποιημένες διατάξεις των άρθρων 1511, 1513 και 1520 ΑΚ.

15. N. 2447/1996 (ΦΕΚ Α΄ 278/30.12.1996), ιδίως τα άρθρα 48 έως 50 για τα ειδικά τμήματα οικογενειακού δικαίου και τις κοινωνικές υπηρεσίες στα πρωτοδικεία.

16. N. 4622/2019, ΦΕΚ Α΄ 133/7.8.2019, ιδίως άρθρα 56 έως 64 για την καλή νομοθέτηση και την αξιολόγηση των ρυθμίσεων.

Δ. Μελέτη τεκμηρίωσης και νομολογία του ΕΔΔΑ

17. ΑΜΚΕ «Παιδί με 2 Γονείς», ΕΔΔΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ, Οκτώβριος 2026.

18. ΕΔΔΑ, Kosmopoulou v. Greece, αρ. προσφ. 60457/00, απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 2004.

19. ΕΔΔΑ, Tsourlakis v. Greece, αρ. προσφ. 50796/07, απόφαση της 15ης Οκτωβρίου 2009.

20. ΕΔΔΑ, Fourkiotis v. Greece, αρ. προσφ. 74758/11, απόφαση της 16ης Ιουνίου 2016.

21. ΕΔΔΑ, Anagnostakis and Others v. Greece, αρ. προσφ. 46075/16, απόφαση της 23ης Σεπτεμβρίου 2021.

22. ΕΔΔΑ, Paparrigopoulos v. Greece, αρ. προσφ. 61657/16, απόφαση της 30ής Ιουνίου 2022.

23. ΕΔΔΑ, I.S. v. Greece, αρ. προσφ. 19165/20, απόφαση της 23ης Μαΐου 2023.

24. ΕΔΔΑ, Tzioumaka v. Greece, αρ. προσφ. 31022/20, απόφαση της 9ης Απριλίου 2024.

25. ΕΔΔΑ, M.P. and Others v. Greece, αρ. προσφ. 2068/24, απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 2025, οριστική από 9 Δεκεμβρίου 2025.

26. ΕΔΔΑ, Doulgerakis v. Greece, αρ. προσφ. 5769/19, απόφαση της 9ης Ιουνίου 2026.

Ε. Έρευνες σχετικά με την εφαρμογή του Ν. 4800/2021

27. Θωμάς-Χρήστος Ευσταθίου, «Η νομολογία μετά τον Ν. 4800/2021 αναφορικά με τη συνεπιμέλεια των ανήλικων τέκνων», πρωτογενής ανάλυση 431 αποφάσεων του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

28. Βικτώρια Φριζή, «Ψυχολογικές και νομικές εμπειρίες αποξενωμένων και μη αποξενωμένων χωρισμένων γονέων από τη δική τους οπτική γωνία στην Ελλάδα μετά τον Ν. 4800/2021», ΠΜΣ Ψυχιατροδικαστικής, Τμήμα Ιατρικής ΕΚΠΑ.

29. ΑΜΚΕ «Παιδί με 2 Γονείς», Έρευνα Δικαστικών Αποφάσεων Οικογενειακών Διαφορών Πρωτοδικείου Πειραιώς, 2022.

ΣΤ. Επίσημα έγγραφα για την αξιολόγηση και τη συλλογή δεδομένων

30. Υπουργείο Δικαιοσύνης, έγγραφο με αρ. πρωτ. 174/30.6.2026.

31. ΑΜΚΕ «Παιδί με 2 Γονείς», επιστολή προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης της 8ης Ιουλίου 2026.

32. Βουλή των Ελλήνων, Αναφορά 3250/31.8.2026, στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

33. Υπουργείο Δικαιοσύνης, έγγραφο με αρ. πρωτ. 238/14.10.2026.

34. ΑΜΚΕ «Παιδί με 2 Γονείς», «Οικογενειακό δίκαιο χωρίς δεδομένα: Η απάντηση του Υπουργείου Δικαιοσύνης», 26 Οκτωβρίου 2026.